

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора політичних наук, професора Семенченка
Федора Григоровича
на дисертаційну роботу Дяченко Ольги Вікторівни
«Застосування засобів мовно-маніпулятивної політичної діяльності в
сучасних політичних процесах», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні
інститути та процеси**

Дисертаційну роботу Дяченко Ольги Вікторівни присвячено одній з важливих політичних проблем сьогодення – науковому осмисленню мовно-маніпулятивної політичної діяльності. Ми сьогодні бачимо зміни концептів передвиборчих кампаній, засобів маніпуляції, а це потребує комплексних політологічних досліджень та нових концептуальних підходів. Отже, виявлення особливостей в процесі маніпулятивної діяльності є безпосередньо ключовим завданням в даному дослідженні. Дисертація побудована у досить критичному ключі, що додає їй виразності й досить рідко зустрічається у кандидатських роботах.

Звідси була поставлена мета дисертаційного дослідження, яка полягає у визначенні впливу мовно-маніпулятивної діяльності на сучасні політичні процеси. Відповідно найбільш цікавими із завдань, які були сформульовані автором можна вважати: визначити складові механізму реалізації мовної маніпуляції в політиці; охарактеризувати види мовно-маніпулятивного впливу та тактику маніпулятивного засобу представлення інформації в політичному дискурсі; описати особливості та функції політичного блогінгу в аспекті політичної комунікації в мережі Інтернет; описати та проаналізувати маніпулятивні технології в політичному блогінгу; проаналізувати трансформацію політичної мови за різних типів

політичного режиму; визначити стратегії та прийоми культурно-маніпулятивного впливу в ході політичного конфлікту.

Зрозуміло, дисертант не є першим, хто досліджує проблеми впливу мовно-маніпулятивної діяльності на сучасні політичні процеси, але, попри великий інтерес до цього питання у науковому середовищі, авторці все ж вдалося знайти свій зріз наукової проблеми. Складність об'єкта вивчення вимагали залучення матеріалів та досліджень не тільки з політології та філософії, а й соціології, психології, економіки та історії. В дисертаційному дослідженні вдалось здійснити аналіз процесу мовно-маніпулятивного впливу в політичному полі, визначити механізм реалізації та рівні проявів маніпуляції. Представлений аналіз складових механізму реалізації мовної маніпуляції в політичній структурі елітарних кіл, в сфері політичного управління, досліджено види мовно-маніпулятивного впливу та тактику маніпулятивного засобу представлення інформації в політичному дискурсі. Саме цьому робота завдячує своєю багатогранністю, виходом на рівень міждисциплінарної сучасної дисертації.

В роботі окреслюються особливості та функції політичного блогінгу в аспекті політичної комунікації в мережі Інтернет та представлена характеристика класифікації маніпулятивних технологій в політичному блогінгу. Проаналізовано особливості застосування та використання мовно-маніпулятивного впливу в процесі розвитку та вирішення політичного конфлікту. Визначено ознаки мовно-маніпулятивного впливу на стадії виникнення та назрівання конфлікту, на мовні маніпулятивні стратегії та прийоми, що застосовуються як на початковій стадії виникнення політичного конфлікту, так і на стадії його вирішення та на постконфліктній стадіях. Виділено та охарактеризовано основні прийоми мовно-маніпулятивного впливу в рамках політичного конфлікту. Це відповідні перетворення: анулюючі, «фінгіруючі», «індефінітизуючі» та «модальні».

Розглянуті дві стратегії комунікації - конфронтацію та кооперацію. Визначені провідні стратегії в рамках конфронтаційної моделі комунікації, а саме: дискредитація, підкорення, насильство та агресія. Проаналізовані також такі мовно-маніпулятивні стратегії в рамках цієї моделі: стратегія «гри на пониження», стратегія «гри на приниження гідності», стратегія «батьківського заступництва противника», «стратегія щеплення» тощо.

Дисертант, розуміючи складність досліджуваної проблеми, продемонструвала досить успішні спроби прояснити окремі її аспекти та зробити свій внесок в окреслення низки практичних питань, що постають перед політиками та експертами в процесі застосування різного роду політичних технологій.

У роботі сформульовано низку нових наукових положень, які складають наукову новизну роботи: вперше розглянуто мовно-маніпулятивний вплив в аспекті блогінгу, конфліктів, політичних режимів; визначено, що до політичної свідомості, до якої застосовують мовно-маніпулятивний вплив, впроваджуються політичні ідеї, образи, стереотипи, які можуть повністю, непомітно для людини, змінити її ставлення до політичної картини світу; виявлено та описано особливі види маніпулятивних мовних актів, а також показано особливості функціонування даних мовних актів в агітаційному дискурсі; визначено ознаки мовно-маніпулятивного впливу на різних стадіях розвитку політичного конфлікту та мовні маніпулятивні стратегії та прийоми, що застосовуються щодо впливу на політичний конфлікт; виділено та охарактеризовано основні прийоми мовно-маніпулятивного впливу в рамках політичного конфлікту; охарактеризовано стратегії комунікативного впливу: конфронтацію та кооперацію та визначені провідні стратегії в рамках конфронтаційної моделі комунікації; визначено форми та прояви мовно-маніпулятивного впливу за різних політичних режимів (тоталітарному та демократичному); виявлено основні

інтенціональні компоненти моделі маніпулятивного мовного акту як вербальної політичної інтеракції у формі інтенції.

Дана робота виконана на кафедрі політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» в рамках науково-дослідної теми «Соціально-політичні проблеми України в контексті глобальних процесів» (№ державної реєстрації 0114U007155), одним з виконавців якої є дисертант.

Але, відзначаючи значні позитивні досягнення роботи, необхідно вказати на її недоліки, висловити окремі побажання та зауваження.

По-перше: звертає на себе увагу характер застосованих у дисертації наукових методів. Загалом, хочу відмітити правильний підхід до формування методологічної бази дисертації, але, розглядаючи мовний вплив в аспекті політичного конфлікту, особливо, - військового конфлікту, слід було б звернутися до концепції стратегічної культури. Зокрема, можна було застосувати підхід американського політолога Е.Джонстона. Тож, концепція стратегічної культури доповнила б методологічну частину роботи.

По-друге: в дисертації, на жаль, не знайшлося місця для аналізу такого засобу емоційного впливу на суспільство та громадську думку, як – «постправди». Це доповнило б роботу цікавим фактологічним матеріалом.

По-третє: на мою думку, цікавим було б звернення до аналізу фреймінгу та праймінгу в рамках даного дослідження;

По-четверте: не зовсім логічно виглядає розгляд поняття «маніпуляційний вплив» як у підрозділі 1.2, а потім знову автор звертається до нього у другому розділі.

Разом з тим, зазначені зауваження не знижують високий науково-теоретичний рівень дисертаційної роботи, яка справляє позитивне враження глибиною дослідження проблеми, логікою викладення, суттю та аргументацією.

В цілому висновки, яких дійшов дисертант, логічні і науково обґрунтовані. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли достатню апробацію у виступах на науково-практичних конференціях та в наукових статтях автора.

Дисертаційна робота О.В.Дяченко є завершеним науковим дослідженням, здійсненим на актуальну в науковому відношенні тему. Обґрунтованість наукових положень та висновків, сформульованих дисертантом, не викликають сумніву. Розбіжностей між текстом дисертації та положень автореферату немає.

Отже, рецензоване дослідження є самостійною, новаторською роботою, в ході якої були отримані нові, науково обґрунтовані результати, що мають суттєве значення для подальшого розвитку політичної науки в цілому й комунікативної парадигми мовно-маніпуляційного впливу політичних досліджень зокрема, в рамках якої була виконана дисертація. Це, безумовно, свідчить про кваліфікацію її автора як професійного дослідника.

Таким чином, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Дяченко Ольги Вікторівни «Застосування засобів мовно-маніпулятивної політичної діяльності в сучасних політичних процесах», яка подана на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси, виконана на високому теоретико-методологічному рівні. Написана науковою мовою і цілком відповідає сучасним вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за вказаною спеціальністю.

Офіційний опонент

доктор політичних наук, професор,

завідувач кафедри філософії, політології

**та українознавства Херсонського національного технічного
університету**

Ф.Г.Семенченко

Підпис
підтверджую
Національний ЦУ